

„Ha egyszer az ördög rábeszélésével
egyetértene, amitől Isten mentsen...”
(RB 58,28)

A szerzetesi élet katonáskodás, harc, küzdelem. Mintegy nagybőjti fegyelemben kellene tennie a szerzetes életének, hogy a Lélek örömeivel várja a szent Hűsvétot. A szerzetesi életnek eszkatologikus, a végső célra irányuló dimenziója van. Az „itt és most” szorításában élünk, de tekintetünk nem az ideig-valókra, hanem a soha el nem múlóakra irányul. Teljes lelki vágygal kívánni az örök életet: ez kell hogy meghatározza a szerzetes mindennapi életét.

A Regula Prológusa fölteszi a kérdést: „Ki az az ember, aki életet óhajt és jó napokat kíván látni?”

Az út ősrégi kép, toposz. Úton lenni, az úton állandóan előre haladni, közeledni a célhoz: fáradságos küzdelem. Az Úr megmutatja a sátorába vezető utat, olvassuk a Regula bevezetőjében: „Aki szennyfolt nélkül jár és az igazságot cselekszi, aki igazat szól szívében, aki nem követ el álnokságot nyelvével, aki ember-társának nem tesz rosszat, és ellene gyalázkodó beszédet nem tűr – idézi a zsolnárt (14,2-3), majd így folytatja –, aki a gonosz ördögöt, ha az valamire rá akarja venni, tanácsával együtt a szívéből száműzi, semmibe veszi, sátáni gondolatait még keletkezésükben megragadja és Krisztushoz csapja.”

Kifejezetten megjelenik itt a kísértés valósága.

Mit jelent a kísértés? Vonzalom, hogy letérjek arról az útról, amely az életre vezet.

Harc tehát az élet, küzdelem, amelyre föl kell készülni. Amelyben Krisztusnak, az igaz Királynak legyünk a harcosai.

Sokan gondolják, hogy a szerzetesi élet másból sem áll, mint lemondásból. Megkockáztatom a kijelentést: a szerzetesi élet nem lemondás, hanem vállalás. S ha ez a vállalás tiszta, akkor örömmel teli, és megvalósulhat mindenki életében a Prológus szinte himnikus befejezése: „...ne riadj vissza, ne fuss el mindjárt az üdvösség útjáról, melynek kezdete szűk és szoros. De ha a szerzeteséletben és a hitben előrehaladunk, akkor majd szárnyaló szívvel és a szeretet elmondhatatlan édességével sietünk előre az Isten parancsainak útján.”

Ezen az úton, amit végig kell járnunk, próbatételek sokaságával találkozunk mindenki.

Érdemes végiglapozni a Regulát, és figyelni, mi az, amit megkíván Szent Benedek Atyánk minden szerzetestől. Semmi rendkívülit nem állít fel az Úr szolgálatának iskolájában, de nagyon gondosan odafigyel, hogy ne essen szét a nagyon is különböző emberekből álló közösség, amelyben béke csak akkor lesz, ha megvan mindennek a rendje. Szükséges a pontosság (az istenszolgálat jelzésére gondoljunk), mindent a maga idejében kell adni, ami adható, és kérni, ami kérhető. Egymást a tiszteletadásban előzzék meg a szerzetesek. Felsorolhatjuk a legkülönfélébb tennivalókat, amelyekről a Regula említést tesz, és azonnal észrevesszük, hogy a háttérben ott van a lehetősége mindezek elmulasztásának. Nagy figyelmet kell fordítani a vendégek fogadására (tapasztalatból tudhatjuk, hogy ez egyáltalán nem egyszerű). Minden érkezőben meglátni magát Krisztust: ha valóban elkötelezetten megéljük hivatásunkat, kitérül a világ. De ott van a kísértés, hogy bezáruljunk, hogy csak önmagunkkal törődjünk, saját vágyainkat elégítsük ki, és a magunk javát keressük.

Valóban az Istent keresi-e? – figyelmeztet a Regula, amikor egy új jelentkező kopogtat, hogy a monostorba lépjen. Nem baj, ha békében és biztonságban élünk, de ez a béke és öröm következménye annak, hogy valóban az Istent keressük. Krisztus sze-

retetének semmit elébe ne tegyünk: nagyon is valóságos a kísértés önmagunk szeretetére, és arra, hogy ne azt keressük, ami másnak is jó, hanem azt, ami magunknak az.

A beképzeltség, a gőg kísértése is valóság. Amikor a monostor kézműveseiről van szó, a sorok közül kiérezhető a féltés: ők valamiben többet tudnak, így hát könnyen úgy gondolhatják, hogy különbek másoknál. A perjelről, az apát helyetteséről szólva ugyancsak megjelenik a tapasztalatból leszűrt aggodalom: ne gondolja, hogy hatalma olyan, mint az apáté. Ne képzelje magát második apátnak. „A kevélység gonosz szellemétől felfuvalkodva” – olvassuk a nagyon kemény figyelmeztetést. Mi más ez, mint valódi kísértés?

De érdemes elgondolkodnunk azon is, amit az apátnak a lelkére köt. Ne legyen gyanakvó. Ne legyen kicsinyes. Ne legyen személyválogató. Nem az uralkodás hatalmát kapta. Beteg lelkek gondozását vállalta magára.

A Regula – megítélésem szerint – két nagyon fontos kísértést ismer. Az egyik az önakarathoz való ragaszkodás, a másik pedig a birtoklás vágya. Az engedelmesség kulcsfontosságú a szerzetesi életben. A szerzetes átadja magát a Regula és az apát vezetésének, s még ha valami lehetetlent parancsolnak is neki, miután nehézségeit föltárta, engedelmeskedjék szeretetből.

Arra kell törekedni, hogy zúgolódás nélkül éljen a közösség. Tehát nem ismeretlen a zúgolódás a szerzetesek között. Az egyik oka a zúgolódásnak, hogy engedelmeskedni kell (önként vállaltuk, szabadon!), a másik oka a zúgolódásnak, ha nem kapja meg a szerzetes, ami elgondolása szerint járna neki. A monostor gondozóját buzdítja, hogy úgy végezze a teendőjét, hogy zúgolódásra ne adjon okot. S ha nincs mit adnia, akkor legalább jó szót adjon, mert a jó szó jobb a legjobb adománynál...

Szent Benedek ismeri az emberi természetet, az emberi lelket. Tudja, hogy nem egyszerű kibékülnie az embernek önmagával. Tudja, hogy mindenkinek szüksége van a másikra. Segítségre van szükség. Az önmagával küszködőnek vigasztaló szóra van szüksége. Vajon megkapja-e? Nagy a kísértés, hogy elmagányosodjon egy szerzetes: ez nem csak önmagán múlik, hanem azon

is, vajon vannak-e bölcs testvérek, akik rá tudnak érezni a másik lelki gyötrelmeire. Egyszerűbb és kényelmesebb magára hagyni az önmagával küszködőt.

Sorra vehetnénk a Regula fejezeteit, és figyelmesen olvasva észrevevesszük, hogy minden pozitív kijelentés, figyelmeztetés, előírás mögött rejtve ott van a lehetősége mindezek ellentétjének.

Meggyőződésem, hogy a Regula leglényegesebb kijelentései a következők: Vajon valóban az Istent keresi-e? Krisztus szeretetének semmit elébe ne tegyenek! Az Isten-szolgálatnak semmit elébe ne tegyenek!

Az „Operi Dei nihil praeponatur” kijelentést – talán önkényesnek tűnik – tágabban értelmezem, mintsem az istentisztelet-ről, a zsolozsmáról volna szó. Az elsődleges jelentése természetesen ez, és hagyományosan így értelmezzük. De meggyőződésem, hogy többről van szó: az Isten ügye feladat, kihívás minden szerzetes számára, amikor mindenkiben, fiatalban, öregben, betegben, vendégben, jövevényben meg kell látnunk azt a Krisztust, aki majd mint ítélőbíró mondja: Éhes voltam és adtatok ennem, szomjas voltam és adtatok innom...

A bezárkózás kísértése jelen van a mindennapi életben. Valaki – egy újkori, tapasztalt szerzetes – szokta mondogatni: Vannak, akik a munka, a szolgálat elől az életszentségbe menekülnek. Mások pedig az életszentség elől menekülnek a munkába. Mi más ez, mint a kiegyensúlyozatlanság kísértése? Félelem attól, hogy fenntartás nélkül, teljesen átadjuk magunkat a szolgálatnak, és az emberek szolgálatán keresztül szolgáljuk az Istent.

Nagy a kísértés arra, hogy abszolutizáljuk azt, ami relatív, és relativizáljuk azt, ami abszolút. Vagyis legyen meg bennünk a készség, hogy az ideig-óráig tartó dolgaink közepette elkötelezetten keressük életünk értelmét, az Istent, aki éppen Krisztus emberségén keresztül szól bele az életünkbe. És ne tartsuk örökérvényűnek a szabályokat, az előírásokat, amelyek mind csak arra valók, hogy elrendezzék a különböző emberek életét, és megvalósuljon közöttünk az a béke, amin egész életünkben munkálkodni kell. Nem feledve, hogy az üdvösség útja szűk és szoros. Nem feledkezve meg arról, hogy ennek a világnak szám-

talán jelensége el akar téríteni bennünket az üdvösség útjáról. Ha abszolutizáljuk azt, ami relatív.

Állhatatosan megmaradni a monostorban – figyelmeztet bennünket a Regula Prológusa. Béketúrésszel részt venni Krisztus szenvedéseiben. S akkor – a jó harcot megharcolva – Krisztusnak semmit elébe nem téve (nem engedve a relativizálás kísértésének), az Úr az örök életre vezet. (72.)

Korzenszky Richárd